

Modalități gramaticale și lexicale de exprimare a spațiului în română și croată

Clara Căpățînă

Universitatea din București
clara.capatina@lls.unibuc.ro

UDK: 811.135.1'36:811.163.42
izvorni znanstveni rad
<https://doi.org/10.17234/9789531758819.14>

Lucrarea analizează principalele modalități gramaticale și lexicale pe care româna și croata le utilizează pentru exprimarea spațiului, prezentând asemănările, dar și trăsăturile specifice fiecărei limbi. În ambele limbi, spațiul se exprimă cel mai frecvent la nivel gramatical prin adverbe și grupuri prepoziționale, dar și, într-un mod mai redus, prin prefixe sau unități frazeologice la nivel lexical. Una dintre principalele diferențe între cele două limbi se poate observa în cazul exprimării spațiului printr-un grup prepozițional, dat fiind că limba croată este o limbă slavă și prin urmare are un sistem cazual mai bogat. În ceea ce privește nivelul lexical, ambele limbi pot forma cuvinte care desemnează locul cu ajutorul unor sufixe, croatei fiindu-i în schimb specifică și derivarea verbelor cu prefixe cu sens spațial. Sunt analizate, de asemenea, și posibilitățile de redare a spațiului prin unități frazeologice în română și în croată.

Cuvinte cheie: spațiu, prepoziții, cazuri, formarea cuvintelor, limba română, limba croată

Spre deosebire de categoria timpului, modului, persoanei, numărului, genului sau aspectului verbal, categoria spațiului nu s-a gramaticalizat. Aceasta nu deoarece categoria spațiului nu ar fi importantă în limbă, ci datorită faptului că spațiul este exprimat în mod direct prin alte categorii morfologice, în special prin categoria cazului și a persoanei, categorii care includ și presupun relații spațiale (Pranjković, 2009: 11).

Prin categoria cazului se exprimă relațiile (în mod frecvent spațiale) dintre obiecte, astfel că obiectului localizării i se stabilește locul cu ajutorul localizatorului, locul acestuia din urmă fiind în general cunoscut.

O situație asemănătoare este și cea a categoriei persoanei prin care se desemnează participanții la actul de vorbire, aceștia aflându-se întotdeauna în situații într-un spațiu (Pranjković, 2009: 11).

În croată și în română, spațiul se poate exprima la nivel morfosintactic (prin unele forme cazuale, grupuri prepoziționale) sau sintactic (în propoziții și fraze), dar și la nivel lexical, prin formarea de cuvinte cu prefixe, sufixe și prin procedee mixte, ca și prin unități frazeologice. În lucrarea

noastră prezentăm asemănările, dar și trăsăturile specifice fiecărei limbi observate în urma analizei modalităților utilizate pentru exprimarea spațiului în cele două limbi, analizând mai detaliat exprimarea relațiilor spațiale la nivel gramatical (grupuri prepoziționale și forme cazuale) și la nivel lexical (formarea cuvintelor și unitățile frazeologice).

1. Grup prepozițional

Una dintre principalele diferențe între cele două limbi se poate observa în cazul exprimării spațiului printr-un grup prepozițional, dat fiind că limba croată este o limbă slavă și prin urmare are un sistem cazual mai bogat (7 cazuri). În timp ce în structura grupurilor prepoziționale din română intră o prepoziție și un substantiv, pronume sau numeral în acuzativ sau genitiv, în croată întâlnim 5 cazuri (genitiv, dativ, acuzativ, instrumental, locativ).

În română, grupurile prepoziționale includ substantive la acuzativ și genitiv, impuse de prepoziții dintre care unele sunt specializate în exprimarea unor aspecte semantice ale localizării: proximitatea (*lângă, aproape de*), spațiul interior (*în*), suprafața de contact (*pe*), planul inferior (*sub*); planul superior (*deasupra*), planul inferior (*dedesubtul*) sau ale direcției: direcția de deplasare spre un punct de reper (*către, spre, la*), direcția de deplasare de la un punct de reper (*dinspre, de la*) (GALR II 2008: 515).

În limba croată, în structura grupurilor prepoziționale sunt cuprinse substantive care pot fi la cazurile genitiv, dativ, acuzativ, locativ sau instrumental. În funcție de opoziția dinamic / static, aceste cazuri se pot împărți în: cazuri dinamice (dativ, acuzativ), cazuri statice (locativ, instrumental) și un caz neutru (genitivul) (Pranjković 2009: 12). Opoziția dintre aspectul static și dinamic al relațiilor spațiale este foarte accentuată, astfel că prepozițiile *u* 'în, la' și *na* 'în, la, pe' impun locativul atunci când predicatul este un verb de stare (*Sada smo u školi. Acum suntem la școală.*) și acuzativul atunci când predicatul este un verb de mișcare (*Idemo u školu. Mergem la școală.*).

Fără a intra într-o analiză detaliată a caracteristicilor semantice ale prepozițiilor, vom menționa aici, legat de prepozițiile *în, la, pe / u, na*, situația în care în română avem un substantiv (*piață*) în acuzativ, care poate fi impus de trei prepoziții (*în, la, pe*), în timp ce în croată avem trei substantive (*trg, tržnica, tržište*) la acuzativ sau locativ impus de o singură prepoziție (*na*):

Statuia se află în piaţa centrală a oraşului.	Spomenik se nalazi na glavnom trgu grada.
În fiecare sâmbătă mă duc la piaţă .	Svake subote idem na tržnicu .
Primele exemplare ar trebui să apară pe piaţă în 2019.	Prvi primjerci trebali bi se pojaviti na tržistu 2019. godine.

Situaţia se explică, desigur, prin polisemia cuvintelor şi prin relativa specializare a prepoziţiilor pentru un anumit sens.

2. Forme cazuale

În limba română exprimarea locului prin forme cazuale este rară, întâlnindu-se în construcţii arhaice şi populare. Substantivele pot fi în dativ (*dativul locativ*): *a rămâne locului*, *a sta locului*, *a se duce dracului*, *a se aşterne drumului*) sau în acuzativ: *a bate drumuri*, *a veni kilometri*, *a pleca cale lungă*. Unele construcţii cu dativ locativ au devenit locuţiuni verbale (*a sta locului*, *a se duce naibii*) sau (cvasi)locuţiuni adjectivale, precum *ţintuit locului*, *pironit locului*. (GALR II, 519).

În croată, exprimarea spaţiului prin forme cazuale este mult mai frecventă. Acestea sunt:

- dativul direcţiei, care exprimă cel mai bine sensul de bază al dativului, şi anume relaţia dintre două obiecte care presupune apropierea unuia de celălalt, astfel încât un obiect îi serveşte ca punct de orientare celuilalt (Silić, Pranjković 2006: 219): *Prišao je šumi*. (*S-a apropiat de pădure*.) *Idem sestri*. (*Mă duc la sora mea*.)

- acuzativul: *Prešli su most*. (*Au trecut podul*.)

- instrumentalul spaţial, care este foarte frecvent şi care arată locul prin care are loc mişcarea sau o altă acţiune asemănătoare: *Šećem parkom*. (*Mă plimb prin parc*.)

Pentru cele trei cazuri există însă şi unele restricţii, aşa cum menţionează I. Pranjković (2009: 13). Dativul presupune de obicei un verb cu prefixul *pri-* (*prići* 'a se apropia', *približavati se* 'a se apropia', *pritrčati* 'a se apropia în fugă'). Acuzativul presupune un verb de mişcare cu prefixul *pre-* (*prelaziti* 'a trece, a traversa', *preplivati* 'a trece înot', *preskočiti* 'a trece peste, a sări peste', *pretrčati* 'a traversa un spaţiu alergând') sau cu prefixul *pro-* (*proći znak za skretanje* 'a trece de semnul de virare', *proći tunel* 'a trece de tunel').

Dativul şi acuzativul au în comun faptul că spaţiul este conceptualizat ca un complement, ca un fel de obiect al acţiunii verbului de mişcare. În construcţiile cu acuzativul avem un complement direct, iar în cele cu dativul, un complement indirect.

În cazul instrumentalului care desemnează locul prin care se desfășoară o acțiune sau o mișcare se presupune, de asemenea, prezența unui verb de mișcare. Componenta la cazul instrumental fără prepoziție (*parkom*) se conceptualizează ca un mijloc prin care se efectuează mișcarea, ceea ce este legat de semnificația principală a instrumentalului (Pranjkođić 2009: 13).

3. Formarea cuvintelor

În ceea ce privește nivelul lexical, ambele limbi pot forma cuvinte care desemnează locul cu ajutorul unor sufixe (*-iș*, *-iște*, *-et*, *-(ăr/or)ie* în română, *-ište*, *-lište*, *-ik*, *-nica*, *-onica* în croată), croatei fiindu-i în schimb specifică derivarea parasintetică și derivarea verbelor cu prefixe cu sens spațial (*od-*, *do-*, *pre-*, *pri-* etc.).

3.1. Derivate cu sufixe

În română, substantivele cu sens colectiv, care denumesc un ansamblu, o mulțime, pot fi formate cu sufixele de origine slavă *-iște* și *-iș* sau cu sufixul latinesc *-et* (Groza, 2004: 108). Avem, așadar, cuvinte împrumutate din slavă (*miriște*, *pajiște*, *săliște* / *siliște*), precum și derivate cu sufixul *-iște* (*porumbiște*¹, *cânepiște*, *jariște*) sau cu sufixul *-iș* (*grohotiș*, *luminiș*, *stufăriș*, *zmeuriș*, *mărăciniș*). Cuvintele derivate cu sufixul *-et* (*brădet*, *frășinet*, *făget*) desemnează un ansamblu al arborilor care cresc pe o suprafață de teren.

În croată întâlnim sufixele *-ište*, *-lište* și *-ik*. Cu ajutorul acestor sufixe se formează substantive care desemnează:

- locul actual sau de odinioară al unor lucruri sau acțiuni, derivate de la substantive sau verbe: *kupusište* (< *kupus* 'varză') 'loc plantat cu varză', *saj-mište* (< *sajam* 'târg') 'locul unde este organizat un târg (de cereale, animale etc.)', *selište* (< *selo* 'sat') 'săliște / siliște', *kukuruzište* (< *kukuruz* 'porumb') 'porumbiște', *noćište* (< *noćiti* 'a înnopta') 'loc de înnoptat'. În cazul substantivului *kukuruzište*, este interesant de remarcat folosirea a două prepoziții diferite, în funcție de cât de mare este porumbul. Dacă porumbul este mic, atunci se folosește prepoziția *preko* 'peste', iar dacă porumbul este înalt, atunci prepoziția folosită este *kroz* 'prin': *prijeći preko kukuruzišta* / *prijeći kroz kukuruzište* 'a trece prin lanul de porumb' ([http://hjp.novi-liber.hr/index.php?show=search – kukuruzište](http://hjp.novi-liber.hr/index.php?show=search-kukuruzište)).

- spațiul închis sau deschis în care se desfășoară o acțiune: *igralište* (< *igrati* 'a juca') 'teren; loc de joacă', *klizalište* (< *klizati* 'a aluneca') 'patinoar',

¹ Dexonline menționează și cuvântul regional *cucuruzăstina* 'porumbiște' (< *cucuruz* + suf. *-aștină*) (<https://dexonline.ro/definitie/cucuruz%C8%99tin%C4%83>).

gradiliște (< *graditi* ‘a construi’) ‘șantier’, *parkiraliște* (< *parkirati* ‘a parca’) ‘parcare’.

Correspondentul substantivelor derivate în română cu sufixele *-iș* și *-et* îl reprezintă substantivele formate cu ajutorul sufixului *-ik*: *borik* ‘pădure de pini, pinet’, *hrastik* ‘stejăriș’, *maslinik* ‘livadă de măslini’.

Substantivele care desemnează un spațiu închis sau o încăpere unde se desfășoară o acțiune pot fi derivate și cu alte sufixe. În română, cu ajutorul sufixului *-(ăr/or)ie* se formează substantive derivate de la nume de agent (*brutărie*, *bucătărie*, *fierărie*) sau substantive derivate de la alte substantive (*florărie*, *berărie*, *ceainărie*, *ceasornicărie*, *cizmărie*, *cofetărie*, *curățătorie*, *spălătorie*).

Substantivele corespondente se formează în croată cu ajutorul a două sufixe. Cu sufixul *-nica* sunt derivate substantive de la nume de agent: *coječarnica* (< *coječar* ‘florar’) ‘florărie’, *kovačnica* (< *kovač* ‘fierar’) ‘fierărie’, *slastičarnica* (< *slastičar* ‘cofetar’) ‘cofetărie’, în timp ce cu ajutorul sufixului *-onica* se formează substantive de la un verb imperfectiv (foarte rar de la un verb perfectiv), care desemnează un spațiu închis sau o încăpere unde se desfășoară acțiunea exprimată de verb: *čekaonica* (< *čekati* ‘a aștepta’), *čistionica* (< *čistiti* ‘a curăța’) ‘curățătorie’, *kupaonica* (< *kupati se* ‘a face baie’) ‘baie’, *prodavaonica* (< *prodavati* ‘a vinde’) ‘magazin’, *radionica* (< *raditi* ‘a lucra’) ‘atelier’, *učionica* (< *učiti* ‘a învăța’) ‘sală de clasă’, *skakaonica* (< *skakati* ‘a sări’) ‘trambulină’.

3.2. *Derivate parasintetice*

O deosebire față de română o constituie în croată derivatele parasintetice formate din prefix + cuvânt de bază (frecvent un termen geografic) + sufixul *-je*, care indică o regiune a cărei situare față de termenul desemnat de cuvântul de bază este dată de sensul prefixului (*pod-* ‘sub’, *pri-* ‘lângă’, *za-* ‘dincolo de’): *podbrđe* (< *pod* + *brdo* + *je*) ‘regiune de la poalele unui munte’, *primorje* (< *pri* + *more* + *je*) ‘regiune de lângă mare’, *podmorje* (< *pod* + *more* + *je*) ‘tot ceea ce se află sub apă, mediul subacvatic’, *podgorje* (< *pod* + *gora* + *je*) ‘regiune de la poalele unui munte sau deal’, *prigorje* (< *pri* + *gora* + *je*) ‘regiune de lângă un munte, de aceeași parte a acestuia’, *zagarje* (< *za* + *gora* + *je*) ‘regiune de dincolo de un munte’.

În limba română, acest tip de derivare parasintetică nu se întâlnește. Putem menționa aici substantivul *podgorie*, împrumutat din slavă cu sensul de ‘regiune plantată cu viță-de-vie’, dar și cu sensul învechit de ‘regiune de la poalele unui munte sau ale unui deal’.

3.3. Derivarea verbelor cu prefixe cu sens spațial (iz-, od-, do-, nad-, pod-, pre-, pred-, pri- etc.).

Acest tip de derivare este un procedeu foarte productiv în croată. Prefixele sunt la origine prepoziții, dar ele nu concretizează relațiile dintre două obiecte, ci modifică sensul verbului cărui i se adaugă, modificarea spațială fiind cea mai frecventă (Pranjković 2009: 14). În anumite situații alături de prefix apare și prepoziția corespunzătoare.

Izlazi iz kuće. Iese din casă.

Ulazi u školu. Intră în școală.

Dolazi do prozora. Vine la fereastră.

Odlazi od roditelja. Pleacă de la părinți.

Prelazi preko ulice. Trece strada.

În limba română, prefixarea verbelor este întâlnită doar regional sau dialectal. De exemplu, în Banat și în istroromână prefixul *do-* este folosit pentru a arăta că o acțiune este dusă până la capăt: *a face* – *a doface* ‘a termina o lucrare’, *a pleca* – *a dopleca* ‘a pleca definitiv’. Alte prefixe, precum *po-* sau *răs-*, figurează într-o serie de verbe slave intrate în limba română: *a se pocăi*, *a se poticni*, *a răsuci*, *a răzbi* etc. (Rosetti 1986: 294-295).

4. Unități frazeologice

Dintre unitățile frazeologice pe care le-am extras din lucrările consultate, le vom menționa aici pe acelea care pot fi împărțite în trei subgrupe semantice: depărtare, apropiere și răspândire. Acestea constituie, de altfel, majoritatea.

4.1. Depărtare

Sensul de ‘foarte departe’ este redat de următoarele unități frazeologice:

(1) <i>la dracu-n praznic</i>	<i>bogu iza nogu</i>
<i>la mama dracului</i>	<i>bogu iza leđa (za leđima)</i>
	<i>iza božjih leđa</i>
	<i>za božjim leđima</i>
(2) <i>unde și-a înțărcat dracul copiii</i>	
<i>unde și-a spart dracul opincile</i>	<i>gdje je bog/vrag rekao laku noć</i>
<i>unde și-a pierdut dracul potcoavele</i>	

În română, componenta unităților frazeologice este *drac*, în timp ce în croată avem *bog* ‘dumnezeu’. Varianta cu componenta *vrag* (‘drac’) este

posibilă în croată doar în unitatea frazeologică cu structura unei propoziții subordonate (*gdje je vrag rekao laku noć*). Așa cum menționează Fink (2001: 142), existența variantei lexicale cu componenta *vrag* ('drac') dovedește faptul că componenta *bog* 'dumnezeu' s-a desemantizat. Sensul frazeologic nu este legat direct de sensul lexical al cuvântului *Bog* 'Dumnezeu', și anume acela de 'creator', prin urmare se scrie cu minusculă.

Unitățile frazeologice menționate mai sus au și sensul suplimentar de 'într-un loc izolat, greu accesibil, necunoscut'. În acest caz, Dumnezeu și dracul nu simbolizează binele și răul, ci se consideră că fiecare în felul său are puteri supranaturale, așadar locul este atât de îndepărtat, încât și pentru aceștia este inaccesibil (Opašić 2011: 72).

(3) <i>peste (nouă/șapte) mări și (nouă/șapte) țări</i>	<i>preko brda i dolina</i>
<i>preko devet (sedam) brda</i>
(4) <i>peste lume</i>	<i>preko bijela svijeta</i>
(5) <i>la capătul pământului / lumii</i>
<i>în fundul lumii</i>
<i>la poalele cerului</i>	<i>na kraj(u) svijeta</i>

În română întâlnim componentele *mări și țări*, în timp ce în croată avem *brda* 'munți' și *doline* 'văi'. Cifrele *șapte* / *sedam* și *nouă* / *devet* se regăsesc în ambele limbi. Aceste unități frazeologice sunt întâlnite mai ales în basmele populare. Cifra șapte are un simbolism aparte, deoarece reprezintă numărul de zile în care Dumnezeu a făurit lumea, fiind și cifra perfecțiunii, în special în Biblie, unde are un rol foarte important (Opašić 2011: 73).

4.2. *Apropiere*

Sensul de 'în imediata apropiere, de foarte aproape' se poate exprima în română și croată prin următoarele unități frazeologice:

(6) <i>la doi pași</i>	<i>(na) dva-tri koraka</i>
(7) <i>la nici doi pași</i>	<i>(nema) ni dva koraka</i>
(8) <i>la câțiva pași</i>	<i>par (nekoliko) koraka</i>
(9) <i>la o aruncătură de băț</i>	
(10) <i>la un pas de</i>	<i>jedan korak do čega / od čega</i>
(11) <i>sub nasul (cuiva) / sub nas</i>	<i>ispred nosa / pod nosom</i>
(12) <i>la îndemână</i>	<i>na dohvatu ruke / na dohvrat ruke</i>

În ambele limbi întâlnim componenta *pas* (*korak*). Spre deosebire de numărul exact din română în exemplul (6), în croată numărul pașilor este aproximativ (*dva-tri* 'doi-trei'). În următorul exemplu (7) în ambele limbi este negată o distanță atât de mică cum este cea de doi pași, în timp ce în exemplul (8) nu este precizat numărul pașilor, ambele unități frazeologice având componenta *câțiva* / *nekoliko*, *par*.

De asemenea, pentru exprimarea unei distanțe foarte mici întâlnim în română și unitatea frazeologică *la o aruncătură de băț*, cu referire la distanța mică până la care poate ajunge un băț aruncat. Nu am găsit în croată un echivalent cu aceeași componentă.

Spre deosebire de primele trei exemple, unitatea frazeologică *la un pas de* / *jedan korak do čega* / *od čega* se referă cel mai adesea la o apropiere în sens abstract.

Unitățile frazeologice care au componenta somatică *nas/nos* arată imediată apropiere în care se găsește ceva. Se utilizează în contexte în care cineva caută ceva și nu găsește sau nu vede obiectul care se află în imediata apropiere. În acest caz, frazemul poate avea un sens puțin ironic (Fink 1996: 141). În română, componenta *nas* poate fi însoțită și de adjectivul posesiv.

O altă parte a corpului întâlnită în unități frazeologice care exprimă ideea de apropiere imediată este *mâna* / *ruka*, câte un singur exemplu, de altfel, în ambele limbi. În cele două unități frazeologice este menționată distanța la care se poate ajunge prin întinderea mâinii. În română avem locuțiunea adverbială *la îndemână* (< *în* + *de* + *mână*), în timp ce unitatea frazeologică croată are structura locuțiunea prepozițională *na dohvatu* + substantivul *ruka* 'mână.' Așa cum subliniază Ž. Fink (1996: 142), varianta *na dohvat ruke* a acestei unități frazeologice croate are și sensul de direcție, folosindu-se în contexte alături de verbe precum *staviti*, *položiti* 'a pune', în timp ce celelalte unități frazeologice indică locul, fiind întâlnite în contexte alături de verbele *biti* 'a fi' și *nalaziti se* 'a se afla'.

4.3. Răspândire

Unitățile frazeologice menționate în continuare arată că ceva este răspândit pretutindeni, în toate părțile, în multe locuri, aproape peste tot.

(13) în toate părțile	<i>na sve strane</i>
în toată lumea	<i>u cijelom svijetu</i>
în lumea largă / în lumea lată	<i>u bijeli svijet</i>
în cele patru zări/colțuri/vânturi	<i>na sve četiri strane (svijeta)</i>
în toate colțurile lumii	
în (peste) tot locul	
prin munți și văi	
(14) la tot pasul	<i>na svakom koraku</i>
(15) în stânga și în dreapta	<i>(i) lijevo i desno</i>

Putem observa o mai mare bogăție a unităților frazeologice în română față de croată, componentele acestora fiind lexeme care exprimă relații spațiale, fie că este vorba de un spațiu concret (*munți, văi, lume, colțuri*), de direcția de deplasare (*zări, strane svijeta* 'puncte cardinale', *stânga, dreapta / lijevo, desno*) sau de modul de deplasare în spațiu (*pas / korak*). Componenta *lume* are în română ca determinanți adjectivele *larg* (mai frecvent), dar și *lat*, în timp ce în unitatea frazeologică croată corespondentă adjectivul este *bijel* 'alb'.

5. Concluzii

Analizând principalele modalități gramaticale și lexicale pe care română și croata le utilizează pentru exprimarea spațiului, se remarcă numărul mai mare de cazuri pe care prepozițiile le impun substantivelor în cadrul grupurilor prepoziționale din limba croată, față de limba română (cinci cazuri / două cazuri). Formele cazuale sunt, de asemenea, mai frecvent utilizate în croată pentru exprimarea relațiilor spațiale, în timp ce în română se întâlnesc rar, în construcții arhaice și populare. În ceea ce privește nivelul lexical, în croată există o varietate mai mare de prefixe și sufixe, precum și unele procedee derivative care nu se regăsesc sau se regăsesc doar regional și dialectal în română (derivarea parasintetică, derivarea cu prefixe a verbelor). Analiza unităților frazeologice din cele două limbi a relevat existența aceluiași subgrupe semantice, precum și a unor concepte și componente asemănătoare.

Literatura:

- Babić, Stjepan (2002). *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Nakladni zavod Globus.
- Barić, E.; Lončarić, M.; Malić, D.; Pavešić, S.; Peti, M.; Zečević, V.; Znika, M. (1995). *Hrvatska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Bucă, Marin (2012). *Marele dicționar de expresii românești*, București: Meteor Press.
- Fink, Željka (1996). Ruski i hrvatski frazemi sa značenjem «vrlo blizu», *Suvremena lingvistika*, 41/42, Zagreb, pp. 139-144.
- Fink, Željka (2001). Hvatamo li za bradu Boga ili boga? O jednom pravopisnom problemu u frazeologiji, *Filologija*, 36-37, Zagreb, pp. 139-148.
- GALR II = Guțu-Romalo, Valeria (coord.) (2008): *Gramatica limbii române, vol. II. Enunțul*, București: Editura Academiei Române.
- Groza, Liviu (2004). *Elemente de lexicologie*, București: Humanitas Educațional.
- Kovačević, Barbara (2012). *Hrvatski frazemi od glave do pete*, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Kuštović, Tanja (2009). Prilozi za izražavanje prostora, *Prostor u jeziku/Književnost i kultura šezdesetih. Zbornik radova 37. seminara Zagrebačke slavističke škole*, Zagreb, pp. 21-30.
- Matešić, Josip (1982). *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Măranduc, Cătălina (2010). *Dicționar de expresii, locuțiuni și sintagme ale limbii române*, București: Corint.
- Opašić, Maja (2011). Prilog analizi kategorije vremena i prostora u hrvatskoj frazeologiji, *LAHOR*, 11 (2011), pp. 65-87.
- Pană Dindelegan, Gabriela (coord.) (2010): *Gramatica de bază a limbii române*, București: Univers Enciclopedic Gold.
- Pranjković, Ivo (2009). Prostorna značenja u hrvatskome jeziku, *Prostor u jeziku/Književnost i kultura šezdesetih. Zbornik radova 37. seminara Zagrebačke slavističke škole*, Zagreb, pp. 11-19.
- Rosetti, Al. (1986). *Istoria limbii române I. De la origini pînă la începutul secolului al XVII-lea*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Silić, Josip; Pranjković, Ivo (2005). *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb: Školska knjiga.
- Stolac, Diana (2009). Izražavanje prostornih značenja padežnim oblicima, *Prostor u jeziku/Književnost i kultura šezdesetih. Zbornik radova 37. seminara Zagrebačke slavističke škole*, Zagreb, pp. 69-75.

Internetski izvori:

<https://dexonline.ro/>

<http://hjp.novi-liber.hr/>

Gramatički i leksički načini izražavanja prostora u rumunjskom i hrvatskom jeziku

U članku se analiziraju gramatički i leksički načini kojima rumunjski i hrvatski jezik izražavaju prostor te se prikazuju sličnosti, ali i specifičnosti svakog jezika. U oba se jezika prostor najčešće izražava na gramatičkoj razini priložima i prijedložnim izrazima, ali i prefiksima i frazemima na leksičkoj razini.

Jedna od glavnih razlika između rumunjskog i hrvatskog može se primijetiti u slučaju kada se prostor izražava prijedložnim izrazom, budući da je hrvatski slavenski jezik i ima bogatiji padežni sustav od rumunjskog. Prostor se u hrvatskom jeziku može izraziti i bezprijedložnim dativom, akuzativom ili instrumentalom, dok je u rumunjskom jeziku izražavanje prostora bezprijedložnim dativom ili akuzativom rijetko, odnosno arhaično.

Na leksičkoj razini, oba jezika mogu tvoriti riječi koje označavaju mjesto pomoću sufikasa (-*iş*, -*işte*, -*et*, -(*ăr/or*)*ie* u rumunjskom, -*işte*, -*lişte*, -*ik*, -*nica*, -*onica* u hrvatskom), dok je za hrvatski jezik specifična tvorba glagola s prefiksima prostornog značenja (*od-*, *do-*, *pre-*, *pri-* itd.). Analiziraju se također i načini izražavanja prostora rumunjskim i hrvatskim frazemima.

Ključne riječi: prostor, prijedlozi, padeži, tvorba riječi, rumunjski jezik, hrvatski jezik

